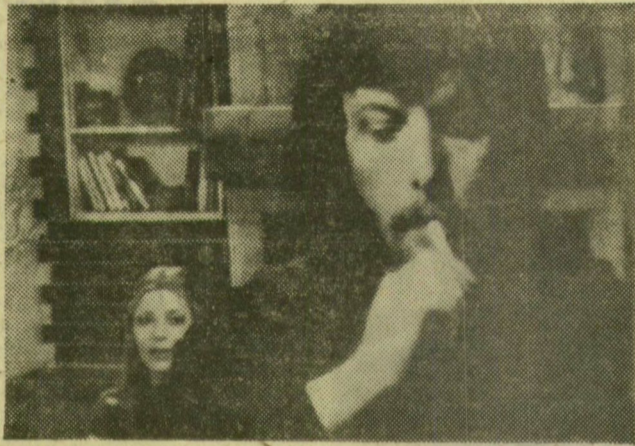

Szokások és véletlenek?

NEM AKAROK APA LENNI. Fiatalokat faggat, ostromol megint *Kállai István*: mit tennének, ha... A feltételes mód éppúgy illik szombat esti zenés tévéjátékára, mint a korábbi *Mit lenne Ön?*-sorozataira. Akkor a közönséget, most a divatos popzenét, a slágerbeatet választotta szerzőtársnak.

Sanyi (*Zala Márk*) a külföldi turnéről hazatért gitáreszillag nem akar apa lenni, s ezt élénk taglejtésekkel, elasztikus mozgásokkal kísért dalban adja a nézőhallgató tudtára — mint a beatben szokás. Hanem megjelenik Szósi (*Bence Iona*), s keresetlen egyszerűséggel közli, futó kalandjuk gyümölcse jelenleg a bölcsődében van, s tisztára az apja — mint az életben szokás. Sanyi oroszlandühében megint dalra fakad — mint a beatben szokás, mire Szósi nyilatkozatot kér tőle, mondjon le a gyerekről — mint az életben nem szokás. Sanyi megmakacsolja magát — mint az életben szokás, a lány blöffölni kezd, a rivális gitáreszillagal készül jegyeségre — mint a beatben ez szokás, gavallérosan távozik — mint az életben nem szokás, és Sanyi feldúltan rohan ellenlábasa felé, Szamosi Pixihez (*Szevanovity Zorán*) — mint a beatben ez szokás. A félreértések tisztázódnak — mint az életben szokás, a szerelmek egymásra találhatnak, s boldog táncot lejtenek — mint a beatben ez szokás. Ahogy e

Liebmann Béla felvétele

Előli Sanyi (Zala Márk), aki nem akar apa lenni, a háttérben Szósi (Bence Iona), aki apává teszi

röpke tényvázlatból kiderül, valós és valótlan elemek elegyéből áll össze ez a kis musical, ahol a zene és a sztori nem teljesen fedi egymást, valahogy nem passzol össze, pedig a zene jó (*Schöck Ottó*), és a történet is mai, izgalmas lehetne. Így azonban meglehetősen felszínes marad, s bár a választott műfaj nem követeli az élet különösebb mélységeit, a szerző kacérkodik vele, beígéri. Ezért aztán kicsit csalódást is kelt. Rokonszenves törekvése Kállainak a mai fiatalok problémáit keresni — egyszer úgy igazából is elmerülhetne benne. Biztosan tudna többet mondani.

VELETLENEK. Ezzel a közös címmel illetve a tévé szombat éjszakai bemutató-

jának jeleneit. Mindhárom abszurdnak is tekinthető (inkább tartalmával mint technikájában), amennyiben az élet valóságos konfliktusainak fonákjait adja. *Rhys Andrian* pillangóéletű Evelynje társakat keres, de a megszokások szorítóbilincse elől menekülnek *James Saunders* unatkozó aranyai, *Penelopé* és *Camilla* is. *Philipp Moeller* Meneláoszra pedig fintort mutat a mondakéba fogalmazott történelemnek: dehogyan is bánja a szép *Helenét*, csak vigye Párizs, ha kell neki, magának már elege van belőle. Az a nézőérzése, ezek a hősök feloldhatatlanul magányosak. A magány pedig nem véletlen.

N. I.

Könnyű-szerkezetes építési program

A hazai építőiparban éppen olyan technológiai forradalmat, változást jelent a könnyűszerkezetes építésmód, mint a lakásprogramnál a házigyári hálózat. A kormány könnyűszerkezetes központi fejlesztési programjának ideai menetrendje szerint az év első felében kerül sor a főként Angliából, Franciaországból és Olaszországból küldött licenc-ajánlatok elbírálására, s a döntésre.

A fejlett és a magyarországi alkalmazásra különösen

gazdaságos külföldi licenck, műszaki eredmények mielőbbi átvétele, megvalósítása érdekében még az idén megkezdődnek a korszerű könnyűszerkezetes termelési bázisok beruházásai is. Természetesen figyelembe veszik azokat a hazai könnyűszerkezetes műszaki fejlesztési eredményeket is, amelyekről néhány jelentős vállalat — a Fém munkás, a Könnyűipari Szerelő és Építő Vállalat, a Dunai Vasmű

Szállítják a vetőmagot

A Vetőmagtermelő és Értékesítő Vállalat telepeiről nap mint nap növekvő mennyiségű vetőmagot szállítanak a gazdaságokba a tavaszi vetésekhez. Feltöltötték a kereskedelmi hálózat üzleteit is. Február közepéig 2800 tonna tavaszi árpa-, 1100 tonna kukorica- és 400 tonna zabvetőmagot küldtek a gazdaságokba. Tavaszi árpából minden igényt ki tudnak elégíteni, kukorica vetőmagból is elegendő áll rendelkezésre.

A hazai veseátültetésekéről

A Miskolcon január 31-én végrehajtott veseátültetéséről sokféle híradás jelent meg és hangzott el. Most összefoglaló tájékoztatást kért az Egészségügyi Minisztériumban Pálos Miklós, a Hétfői Hírek munkatársa.

Előzmények

A hazai orvostudomány milyen gyakorlati tapasztalataira támaszkodhattak a miskolci műtét alkalmával?

Az első veseátültetés Magyarországon 1962-ben, Szegeden történt, az ottani Orvostudományi Egyetem Sebészeti Klinikáján dr. Petri Gábor professzor irányításával. Akkor ez még úttörő kísérletnek számított, mert megelőzően Európában csak Angliában és Franciaországban végeztek hasonló műtétet — választotta dr. Mosolygó Dénes főosztályvezető-helyettes. A szegedi egyetem orvoskollektívája 1967-ben két további veséátültetést hajtott végre. Az akkor rendelkezésre álló, még hiányos nemzetközi tapasztalatok és az elégtelen felszerelés nem tették lehetővé a részletes szövettanossági vizsgálat elvégzését, továbbá a kilökődés elleni küzdelemhez sem álltak rendelkezésre ma már hozzáférhető gyógyszerek és tapasztalatok.

gezték először átültetést úgynevezett hullavesével. A nőbeteg a műtét után 14, a férfi 40 napot élt, mindkettőnek működött az új veséje, szépszisben haltak meg.)

A szegedi kísérletek jelentősége — folytatta a főosztályvezető-helyettes —, hogy tapasztalataink vezetnek a felismeréshez: csak tervszerű felkészülés, országosan irányított program biztosíthat tartós eredményeket.

Szeged-Miskolc

Mi a magyarázata annak, hogy a miskolci veseátültetést csak két héttel a műtét után hozták nyilvánosságra?

A veseátültetés ma még mindenütt a világon nagy kockázattal járó feladat — mondta dr. Mosolygó Dénes —, még olyan országokban is, ahol már nagy gyakorlattal rendelkeznek. (A közelmúltban adott hírt a sajtó Oláh Kálmánról elhunytáról, akit Heidelbergben, Nyugat-Németországban műtöttek.) A szervátültetésnél a műtét sikere még csak az első lépcsőfok. Hiszen előfordul, hogy az átültetett vesét nem fogadja be a szervezet, s akkor azt újból el kell távolítani.

(Ez történt ez év január 18-án a szegedi sebészeti klinikán végrehajtott negyedik veseátültetés után. A beteg, egy 21 éves fiatalasszony, aki az átültetett, de a szervezet által be nem fogadott vese eltávolítása után él. A donor a beteg édesanyja volt.)

A tapasztalatok bizonyítják, hogy bármennyire lelkiismeretes és szervezett a felkészülés — folytatta a minisztériumi főosztályvezető-helyettes —, az első próbálkozások nem feltétlenül járnak eredménnyel. A fentiek alapján mi és a program előkészítésében és szervezésében részt vevő szakemberek egyöntetűen úgy ítéltük meg, hogy a közvélemény, és különösen az átültetésre váró betegek nyugalma érdekében helyes, ha megvárjuk az első válság, a krízis utáni napokat. Véleményem szerint, sajnos, még így is túl korán, túl nagy szenzációként került nyilvánosságra a miskolci veseátültetés híre. A Szeged és Miskolc között kialakult elsőbbségi vita mellékvágányra irányította a közvélemény figyelmét és feleslegesen terhelte a nagy odaadást kívánó, és fokozott izgalommal járó munkában részt vevő egészségügyi dolgozókat és orvosokat.

Pálos Miklós

Donor: az édesanya

(Az első, 1962-es szegedi műtét alkalmával egy veseelégtelenség végstadiumában levő 26 éves fiatalal embernek testvére egyik veséjét ültették át. A beteg a műtét után 76 napot élt. A halál oka: szépszis (vérmérgezés) és az, hogy a szervezet nem fogadta be az új vesét. Az 1967-ben operált két beteg, egy 18 éves férfi és egy 26 éves nő volt. Ekkor vé-

Megjegyzéseink

A Hétfői Hírek tegnapi számából vettük ezt a nyilatkozatot, mivel, ha megnevezetlenül is, a *Délmagyarország* február 18-i számában *Átültetett elismerés* címmel jelent írásához kapcsolódik. Dr. Mosolygó Dénes főosztályvezető-helyettes szavai szerint az Egészségügyi Minisztériumban is ismert, kiknek, mekkora volt a szerepük a veseátültetés hazai megvalósításában. Sajnos, a nyilvánosságról vallott vélemény a történet ellenére sem változott semmit. Sőt, a szenzációs riportok karáért dr. Mosolygó Dénes a felelősséget teljes egészében a hírközlő szervek nyakába próbálja varrni. Kérdés, hogy az olvasók túlnyomó többsége, akikkel most először közöl egy tizenegy éves, „friss” hírt, mennyire hiszi ezt el. Mert az a minisztérium, amelyik tizenegy éven át titokban tartotta, és tartatta az első veseátültetés híreit, Csongrád megye kivételével az egész hazai közvélemény előtt, hefekig nem szót a valótlan riportáradat, az „átültetett elismerés” ellen, nem tartotta szükségesnek, hogy helyreigazító közleményt adjon ki, hogy visszaállítsa az orvosok bizalmát: az első helyet továbbra is ki kell vívni, és nem a pult alól megszerezni.

A veseátültetési híradásokban a szegedi orvosokat ért igazságtalanság ellen egyedül a Délmagyarország szólt fel, így dr. Mosolygó Dénes nyilatkozatának utolsó mondata — ha névtelenül is — nekünk szól. Hogy Miskolc és Szeged között elsőbbségi vitát kezdeményeztünk volna, azt nem vállalhatjuk. Nem azért, mert 45 ezer példánnyal „kisebbségben” éreznék magunkat a rádió, és az esetről tévesen tájékoztatott lapok 4-5 milliós hallgatóságával, illetve olvasótáborával szemben, hanem pusztán azért, mert a tényekkel nem lehet vitatkozni. Mi, helyzeti előnyünkön fogva azokat a tényeket közölhetjük, amiket a fenti nyilatkozat is tartalmaz. Elkieserítő lenne számunkra, ha a tények közlése irányította volna „mellékvágányra a közvélemény figyelmét”. Azt még el tudjuk képzelni, hogy vannak olyan egészségügyi dolgozók, akiket „feleslegesen terhel” az igazság kimondása, és közömbösen hagyott annak elhallgatása, vagy megmészárlása. Ezek azonban vagy érdekeltek az ügyben, vagy kitalálták őket.

Kosztza Rozália kiállítása

Dicséretes és nagyon fontos tevékenysége a szegedi Móra Ferenc Múzeumnak, hogy időnként lehetőséget teremt a Délalföld más vidékein dolgozó képzőművészeknek a szegedi bemutatkozásra. Olyanok ezek a kiállítások, mint egy kapocs a legszűkebb pátria, és az országnyi-tág határok közötti. Arról győznek meg bennünket ezek a tárlatok, hogy igenis van ennek a Délalföldi tájnak olyan meghatározó jellegzetessége, mely egyforma hűségre kötelezi a makói, a vásárhelyi, a gyulai és a szegedi művészeket egyaránt. A makói Takács Győző, a vásárhelyi Feketeházaspár —, hogy csak az utóbbi idők legemlékezetesebb hasonló kiállításait említsem — után vasárnap délután a Horváth Mihály utcai Képtárban Kosztza Rozália Gyulán élő festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás. Szeles Zoltán művészettörténész megnyitójában úgy jellemezte a kiállítást, hogy Kosztza Rozália képeivel a vidéki rokonok kopogtattak be hozzánk. Valóban, a festő képein néhány kivétellel falusi emberek jelennek meg. Nagykendős öreg néni, csirkepuccolás, babfajtás, varrogatás közben megfeszített aszsonyok, nyakas parasztemberek, fiatal lányok és fiúk népesítik be képeit.

Kosztza Rozália szűkszavú festő. Tómondatokban vall a festészet eszközeivel, az őt körülvevő mikro-világ embereiről. Tipizálása kicsit emlékművekké merevíti aszsonyfiguráit, mintha az idős parasztagasszonyok nagykenődobé bugyolált tiszta és egyszerű életét szeretné átmen-

teni napjaink bonyolultságába. Sötétkéek, sötétzöld kontúrokkal összefogott alakjait jellegzetes mozdulatok megragadásával tipizálja. S e kék kontúrháló színes, nagy feltölti teszik a festményeket dekoratívvá, ám néha merevvé is. Kosztza Rozália láthatóan jobban érzi magát az idősebb emberek és a sötét tónusok között. Ezért érzem legsikerültebb alkotásainak az *Apám* és az *Anyám* című portrékat és a *Dédanyám* a lányával című nagyméretű kompozíciót. A sötétkékek, sötétzöldek, feketék, barnák tömbszerű, sük feltöltésű ezeken bontja ki legreprezentánsabban a képeket humanizáló sárgászöld tónusokban megfestett arckokat, kezeket. Figurái köré gondosan megválasztott, jellegzetesen paraszti tárgyakat fest: régi lábasokat, vödöröt, kosarat, cserepeket. Ezeknek a tárgyaknak is épp oly fontos az emberi mondandójuk, mint maguknak a figuráknak.

A képek emlékező, megőrző, nosztalgikus borongóssága a fiatalokat ábrázoló portréknál oldódik fel. Ezek közül kiemelkedő a *Laci* című arckép, amelynek piros háttérrel ragyogó kompozíciójú kamaszfej bontakozik ki. E sorban — *Dávid*, *Kékblúzos lány*, *Portré két háttérrel*, *Anni* — a *Viktor* című kép jelenti a legszélső pólust, melyen a gitártartó fiatal harsánysága egyszerűre igyekszik hangsúlyozni napjaink kamaszlázadását és az előadásmód dekorativitását.

Izgalmas erőfeszítéseket tesz Kosztza Rozália, hogy képein szintézist teremtsen

múlt és jelen között. Úgy akar korszerű lenni, hogy nem felejtje gyökereit. Témit egyforma biztonsággal találja meg a csirkepuccoló, bafejtő falusi öregasszonyok között és a hónap alatt gitárt szorongató tinédzserok között, stílusát egyszerre alakítják a tápláló hagyományok és napjaink törekvései.

Kosztza Rozália alapvetően humanus alkotó. Piktúrájának középpontjában az ember áll. Egyszerű szóval szól hozzájuk s egyszerűen beszélgeti őket. Semmi spekuláció, semmi részletezés. Eszközei tiszták: tömörség, sík-köbba való gondolkodás, kontúrok által hangsúlyozott konstruktivitás. Egy-két képe előtt túlságosan is egyszerűnek tűnik ez a világ, s benne az emberek helye. Vagy csak a művészt szeretne ilyen világosan és tisztán látni, ilyen egyértelműen eligazodni bonyolult századunkban?

Tandi Lajos

Hálózás a Balatonon

A Balatonon az enyhe téli időjárás, a jég korai eltűnése lehetővé tette, hogy már februárban munkához lássanak a halászok. A síófoki, a keszthelyi és a tihanyi halászok az öblök védettebb vizéin vetették ki hálójukat.

A Balatoni Halászati Vállalat — bár nem emelte meg tervét, s az idén is a szokásos 140 vagon hal fogására készül fel — az ivás időszak előtti fogásokkal is igyekszik javítani a tavaszi ellátást.